

AÑO II

PALMA 31 DE JULIO DE 1898

NÚM. 78

TORNEM Á DEU

I

No heyá cap Evangèli que no parli per noltros y que no contenga grans enseñanses, pero es d'avuy se pinta tot-sol; pareix que Cristo, quant lo pronunciava, llegía lo qu' havia de venir y retratava lo qu' avuy passa á la nostra España.

Sen anava á Jerusalem y, quant va esser prop de la ciutat, comensá á plorar per ella, diguent aquestas paraulas: «Ay ciutat ingrata á qui tant he estimat! si al manco coneguesses ara lo que pot darte sa pau, pero tens els ulls tancats; vendrán días cuantre tú, y els teus inimíchs te rodetjarán de valls, y te posarán siti, y te estreñerán p' els quatre costats; y te tirarán en terra y matarán els teus, fills y de tu no dexarán pedra demunt pedra, porque no has conegut es dia en que Deu te ha visitada.»

Aquest castich va sufrir la ciutat de Jerusalem porque despreciá á Cristo y, després d'haverlo rebut ab rams y paumas, lo perseguí y lo matá; y el metex castich sofreix la nostra pátria porque, lo meteix qu' el poble juhèu, se porta en Cristo tant malament com més no s' hi pot portá.

II

Fassem història: No heyá cap nació que haja estat tan estimada de Cristo com s' espanyola, ni com s' espanyol heyá cap-poble á qui Deu tant baja distingit: sa protecció del cèl sempre s' ha mostrade visible demunt noltros desde que María Santíssima devallá en carn mortal á Zaragoza fins en els nostros días; cuants de fets podriam citár en prova d'aquestas veritats! Sas guerras que sostenguerem amb sos moros, á ne qui tantas vegadas ferem possá es mach en tèrra; es descubrimient de las Amèricas (que ja han fet uy per noltros, y Deu sab perquè y els lectors també), y sas conquistas de tèrras desconegudas, sa fortalesa de la nostra nació respectada y temuda de totas sas demés; sa guèrra de l' independència acompanyada de tantas pròesas; la guèrra d' Africa coronada ab tants de llorers, fets son que demostran s' amor que Deu y la Mare de Deu mos han tengut á noltros y á la nostra nació, qu' es sa seua heretat.

III

Però noltros mos hem portat amb Cristo com es poble hebrèu: després d'haverlo rebut ab rams y paumas, l' hem perseguit, y si no l' hem tornat enclavá materialment á una creu, porque axó no es possible, le hi hem enclavat moralment, y d' Ell n' hem fet bèfa. Hem repetit sas paraules aborronadoras dels juhèus: «No volem que Aquest reyni demunt noltros» y l' hem engegat de sás lleys, de sa societat, de sas escolas, de sa familia, des nostro còr.... á Ell qu' es el *Príncipe de la pau*. No mos quexem si tenim guèrra; fá estona que sembrám vents y per axó recullim tempestats. Els nostros soldats moren á balquena en el camp de batalla, y sas nostras ciutats bombetjadas, sas nostras naus encesas, destrossadas y en poder de s' inimích, sas colònias perdudas y sa península amenassada, son sa paga que mos dona, bén merescuda p' els nostros crims y sobre tot per sas nostras apostassias.

¿Quedarèm, com es poble juhèu, sense patria, espargits per tot e' mon é insultats de tothom?

Tornem á Deu y mos perdonará, invoquem á Deu y alsará el seu brás, humillemmos devant sa majestat de Deu y mos axecará y engrandirá.

MOSSEN MATHEU.

PATRÓ DE LA SETMANA

Día 31.—Sant Ignaci de Loyola, fundador.

Deu nostro Señor, que proveix sempre á l' Iglesia catòlica d' homos apostòlichs, que ab sa santedat y ciència reparin el naufrag ocasionat p' els heretges y mals cristians, enviá, en el sigle XV, al gloriós Sant Ignaci per reparar el qu' havian fèt els renegats Lutero, Enrich VIII, y Calvino. Loyola, poble de Guipúzcoa, fonch el lloch ahont nasqué, fill d' una molt noble y distingida familia, y desde s' infancia comensá á dar señals de son privilegiat talent.

Seguí la carrera de las armes, y en el siti de Pamplona caigué ferit. Durant se convalescència, se dedicá á la lectura de llibres piadosos, y de tal manera s' encengué en desitjos de servir á Deu, que resolgué camviá de milícia prenguent per Capitá á Cristo Jesus. Tan tost curat partí á visitar la Santíssima Verge de Montserrat, á presència de la cual passá ab oració tot' una nit; l' on demá,

penjant s'espasa á una columna d' aquell temple y barantant els seus richs vestits ab els d' un pobre, ab una corda al coll, se dirigí á Manresa. Allá s' entregá á l' oració y penitència, componguent el famós llibre conegut ab el nom de *Exercicis de Sant Ignaci*, que se diu fonch dictat per María Santíssima, y que s' assegura ha convertit més pecadors que lletres conté. Satisfé son desitj de visitar els llocs Sants, y després de grans penas y trabais arribá á Barcelona, ahont comensá s' estudi de la Gramática, á l' edat de 33 anys. Aquest exercici era de molta humillació; però vencé la seua repugnancia ab el desitx d' aprofitar al pròxim. Anava moltes vegades á escola ab els nins; y perque l' estudi no entibiás sa devoció, redoblá sas penitències. Després d' estudiar en las Universitats d' Alcalá y de Salamanca, passá á París, ahont visquent de llimosna, repassá de nou la Gramática, y estudiá ab gran profit Filosofia y Teología. Tengué traces per guañarse la voluntat de 9 companys els més sabis de l' Universitat y formá un nou Orde relligiós, que volgué se nomenás *Companyia de Jesús*, per manifestar que son pensament era combatre als infeels, heretjes y á tots els inimichs de l' Iglesia catòlica, baix la bandera de Jesucrist. Reunits els primers membres d' aquesta Societat, dins el temple de Montmartre á París, se lligaren per medi de vots, y partint després cap á Roma, presentá Ignaci al Sant Pare Paulo III, el Reglament de son institut, aňadint als vots relligiosos d' obediencia, pobresa y castedat un quart vot d' obediencia al romá Pontífice, relatiu á la predicació del Sant Evangeli per totas las regions del mon. Aquest institut fonch confirmat per Paulo III l' any 1540, baix el nom de *Companyia de Jesús*. Elegit general per la familia de qu' era Pare, tengué la satisfacció de veurerl' extesa per España, Italia, Portugal, Alemania, Paisos-Baxos, Japón, China y América, y posteriorment á France. Els seus grans trabais apostòlics y continuas penitències lo debilitaren y dugueren á la mort, però sabé sufrir aquesta malaltia ab una resignació y goig tal, qu' edificava á cuants lo tractaren, fins que plé de mèrits y virtuts, havent procurat ab totas las seuas empresas la *major glòria de Deu*, dexá la tèrra per anar al cèl, día 31 de Juriol de 1556, á l' edat de 65 anys.

MOSSEN GASPAR.

Notícies històriques. — Día 24 d' Agost de 1561, arribaren á Palma cinch Pares de la Companyia de Jesús, cridats p' el Virrey, p' el Bisbe y p' els Jurats y dotats per lo noble señor Fray Ramon de Verí. (a)

S' alsá lo seu alojament y temple en el siti ahont abans hey havia hagut la Sinagoga major, y después una capella dedicada á la Mare de Deu de Montissión, amb una Escòla Luliana. (b)

Día 30 d' Abril de 1647, se fundá dins Palma una altra residencia de P. P. Jesuitas, baix l' advocació de Sant Martí (llinatje de sos fundadors), en el siti que en temps nostro era un forn de vidre, y ara es el saló de ball de La Protectora.

Y día 19 de Juny de 1688 fundaren sa casa y temple á Pollensa, quals edificis han estat profanats durant mitj sigle, y ara l' Ajuntament d' aquella vila ocupa sa

(a) El sepulcre d' aquest benefactor está al costat del presbiteri, en l' iglesia de Montissión.

(b) Fundada amb les rendes que al efecte cedí D.ª Beatriu de Pinós, cual sepulcre está á un costat de la capella del Cor de Jesús á la Sèu.

major part, y l' iglesia ha estat restaurada y oberta al culto públich.

Entre els homos il-lustres que la *Companyia* conta, Mallorca s' honra com á patria del P. Bartomeu Pou, fill d' Algayda, (c) gran llatinista y confident del papa Pío VI.

Altre varó eminent fou el P. Geròni Nadal, de Binibací, que presidí la primera congregació á España, sent Comissari general del Orde.

Y sobre tot, com á mallorquí venerám á Sant Alonso Rodríguez fill de Segòvia, per haver viscut y obrat molts de miracles, á Mallorca, dexantmoshí ses rellíquies.

La gran fatxada del portal major de Montissión es un monument dels mes notables, de l' Arquitectura española, en lo seu gènero.

La capella de Sant Alonso es una joia d' Art relativament apreciable; pero les voltas de dit temple son mostra del mal gust introduhit p' el *Churriguerisme*.

A *Capucorç*, (prèdio de marina, á Lluchmajor) entre talayots, hey havia un edifici ab capella gòtica ricament decorada, que dihuen pertenyxía als Jesuitas.

A Mallorca se nomenaven *Enegistes*, per corrupció de *Ignaciistas*.

L' odi que la *Masonaria* professa als fills de Sant Ignaci, es sa major recomendació. ♦ F. ♦

SOR TOMASETA

Mentres ballan á la vila
 Les pajesetes p' el Maig
 ¡Com plora na Catarina
 Que no vol joyes portar,
 No vol anar enllestida
 Sinó de virtuts molt grands!,
 Y s' amaga aquella nina
 Fugint de les vanidats,
 Y despres cerca tranquila
 Fulles de mata p' el camp,
 Y per cada Ave-Maria
 Que son coret va esclamant
 Una tendra fulla enfile
 D' aquell rosari estimat.
 Mira el cel embadalida,
 Com rouada son plor cau,
 Que les floretes reviva
 Fent ses poncelles badar.
 Plora tement si algun dia
 Espos en el mon tendrá.....
 Y plora, resa y sospira
 Aquell lliri virginal.
 Baxa del cel la Regina
 Y li axuga 'l plor amarg,
 L' abraça y la carícia
 Prometenlí que ja may
 Donzelleta tan garrida
 A cap homo 's lligará.
 Fonense dins la boyrina
 La Verge y Cort celestial,
 Y llarg temps embadalida
 Ajonollada roman
 Ab son cor ple d' alegría,
 Ab son cor ja ab Deu lligat;
 Fins que tornan enllestides
 Les pajeses de ballar
 Y li diuen: —Catarina
 ¿Ajonollada que fas?—
 Y ella respon entendrida
 Acabant tot d' una el cap:
 —Cull lo que la terra cria
 Mes agradable á n' els sants.

B. SINGALA.

(c) Está soterrat baix del cancell de l' iglesia d' aquesta vila. (Bé merexeria millor siti!)

ITÓ MAJÓ!!

En *Toribio Candelas* fiy del sen *Rave* y de madò *Cerilles* fou d' aquells que trobantsê estrets dins sa *Roqueta* pegan puntada de pèu á ses naturals afeccions, deixan derrera sa porta de ca-seua se fê heretada de sos pares, refredan dins son cor el sagrat foch d' amor, de la caridat, del patriotisme y d' altres virtuts qu' ennobleixen á s' homo distanciantlò, dels animals; y partexen á llunyanes tèrres ab s' afany d' omplirsê sa bossa per donarsê vida de princeps, á les *barbes dels explotats*.

Tal n' hí prengué á ne 'n *Candelas*.

Cuant petitons anavem á escòla junts: ell solia anar brut com un arañó, ab sos davantés de sa camía defora, ab dues *candeleles* que li queyen d' es nas, sense sabates y ab sos pèus plens de verrim, ab un *llanado* descompost que feya des seu cap una manigua per hont hey corrien *batallons de yankeés*.

Ara par que 'l veji, armat de corretjades, pasturá per dins ses pletes de *Son Pruna* una guarda, y me pareix sentirlo cuant després de feta bruñí una pedra per devés es garrons d' un ñoñ, amollava cada *fibla* de flastomíes que socorraven ses motes de caritx una cuarterada en redó séu.

De tants de *fets heròichs* que d' ell me recordan, n' hi hauria per fernê un llibre. Hey havia avaldt en es poble? en *Toribio* ara es *cabecilla*; se movia *xamusquina* dins una taverna? en *Candeleles* era es promotor; faltaven gallines á una possessió? ell les havia fetes *volá*; dessapareixien xòts d' una guarda? en *Toribio* de ca 'n *Rave* los havia fet sa pell; d' una casa descomparexia un cordoncillo? en *Candeleles* lo havia duit á *ferlò nêt*. Amb una paraula: en *Toribio* alluñat de sa lley de Deu, torná un lladre fí del que no s' en *veya venja* la guardia civil.

Complicat y tal volta es factor principal d' un fet molt escandalós, en *Candeleles* fují á Algèr, ab una barca de contrabandistes. Son pare y sa mara feren un alê.

* *

Passaren vint: anys: ningú se recordava ja d' en *Toribio*. Havien morts sos pares; y d' aquells crims, dins es poblet d' *Oriañes*, no 'n quedava més qu' una vaga reminiscència.

¡Vint anys borren ets fets y notes característiques y fissonòmiques d' un mortal!

* *

Ses donetes de portalet *gacetas*, des barrio, un día dematí, veren arribá, un carro carregat de trastos y llavó vuit més y per fí un cotxo estibat de *señoriu*. Tot doná fondo devant una entrada, y allá dins s' hi buidaren es carros y hey devallaren es *señós*. De gentusseta se n' omplí es carré, mentres es *garatxos* dels espectadors se buidaven de tant de *vomitá comentaris*. «¿Quí deuen essê?» ¡Fan cara de *manetjá piñons*! ¡Has vist quina *cònsola*? ¡Oh, quin ropero mes *maco*! ¡Sa señora du un *sombrero* molt *mono*! ¡Jesús! ell venen provists de tot.... estufes, butaques, *mundos*, catifes, matalassos y ¡de tot!

Venen de *Montifidèu* perque allá hi ha *revelació*.—¿Quí t' ho ha dit, *Angela*?—Un criat que m' ha parlat si los volia aná á comprá.—¡Bona sòrt, fía meua, en sos

temps que correm ¡Mira si m' hi pots aficá á mí...; diga-los que jo som fet de cuinera á ca don *Pancrásio*.—Pèrt cuidado;—Digaulós també que es *meu* sab maná cotxo.—Bé; descansa, *Pereta*.

* *

N' *Angela*, una volta *constituída* dins la casa, abogá per na *Pereta* y p' en *Lau* y... ¡ja 's de rahó! aquella fou sa cambrera, aqueixa sa cuinera y en *Lau* es cotxé.

El segón día d' haver entrat tots al servici de la casa, en *Toribio* los cridá y digué: asegurat teniu es vostro salari; si sou *presones conformes*: tu, *Angela*, cuidarás de rentá y vestí sa señora, na *Pereta* ferá ets *estufats* y en *Lau* arreglará ses mules y es cotxo y además ajudará al *Pepe* á servi en taula: Tot ho vuy á lo *americá*. Si algú vé y demana *D. Toribio* heu de dí qu' aquí no hi ha *toribios*; jo som *D. Filisbert* y sa meua Señora *D.ª Lucía Sinefonte*. Ses cartes ó tarjetes les me servirás, *Lau*, ab una *bandeca* de plata. En vení visites los dirèu que los *señoritos* no reciben hasta las cuatro de la tarde. Acostumam axicarmós á mitx día.

Tu, *Pereta* mos durás es xocolate á n' es llit, á las nou; y á las onse una tassa de llet ab madritxos. N' *Angela* mos entrarà cada día roba interior, neta de bugada. Es tres cans que tenim vuy que sien tractats á lo rey; y ses mules cada día, dos pichs ben rentades, ab rom. Durant sa nit un de voltros tres, per torn, vetlará per á si á nes señós mos faltava res. A sa taula: dues sopes, deu plats de carn y cinch de pex, postres, *entremesos* y forsa de vins y licors; bon cafè y gelat superior.

En s' hivern, fòch en totes ses estufas; y en s' estiu farèm ventiladós y si no n' hi ha pròu, llogarèm qui mos ventí ab manxes, ventays y ventadós... ¡Dins Mallorca encara ningú sab lo que son *señós*! ¡Aquí no més hi ha molta *mossoneria*!

Una cosa: pagesos ni á la justa ni ab calsons en bufes, ni pageses ab manta ó ab rebocillo no 'n vuy veure cap; si me demanassen, afarraulos es cans. Sobre tot vos encarrêch que no obrigueu may á la *guardia civil*. Aquí teniu *revolvers* per á defensarvos!

* *

Es primer vespre, els tres de *servitut á la mallorquina* se señaren, y mentres es sopá se feya resaven el rosari dins sa cuina.

¡Alto aquí! entrá *D. Filisbert*, y, los doná una *descapdellada* alta de punt: ¡*Sacristanes tunantes*! ¡*Rapa altares*! si tornau á *profaná* aquesta casa... volarèu pe sa finestra!

A n' aquells tres malanats ja los sabia greu haverhí entrat de servici; però resolgueren acabarhí es més.

Vengué s' hora de sopá y na *Pereta* diu: ¡Señó, cuant tenguen gust!—¿Has oido, *Lucía*, que manera más bárbara de llamar á la mesa?—¡No me hables, *Filiberto*. ¡La puerca de *Angela* ni sabe de poner polvos ni... figurate que la *xobéstia* tenía repugnancia de lavarme los pies! *Pepe*, vente con los niños... pero ¿que demonios es eso?—*Sopas escaldadas*.—¡Eso es merienda de marraños! Toma... ¡saca el otro plato...! ¿y esotro que es?—*Escaldumos*.—Ni para los perros.... ¡hace un olor infernal! ¿Y el arroz blanco, *chica*?—Aquí por las nitos no se hace arroz blanco ni negro, señora. ¡Volen ensiasmo, y for-

matjo?—¡Saca un diablo frito... ¡Un cólico tendremos esta noche con estos manjares de presidario! ¡¡Mallorquinas puercas! ¡Baha! ¡con las sopas!...—Señora, noltros comprendemos que en aqueixa casa no hi podemos estar, y par lo mateixo mos na niremos aquesta nito.—¡Mal rayo os parta, granujas! ¡La Cafrería en Palma! ¡Que gente más insoportable! ¿Aquí vivir personas decentes? ¡Imposible!

* *

Des cap de quinze dies:

¿No sabs, Tonina qu' avuy han maltractat les hermanitas des pobres?—Es carnicé no los vol doná á espera.—¡No van á missa!—Es señó va urugat.—¡Ella me pareix una pallarofa!—M' han dit qu' el Pepe y es señó tengueren que fuji escapats de Montifidèu... ¡Feyen moneda falsa!—L' amo de Son Veta ha dit á na Bèl qu' aquest gran señó que se dona tant de tò es un perdut, y que vaji alerta á la Guardia civil.

¡Oh! Sabs qui deu essé? afeijéx una veyá. ¡En Toribio Candelés! No vos fieu d' ell; es un pillo, y no mudará may, perque ho du des neixe. ¡Ah Toribio! no te valdría el gran tò si visqués l' amo de Son Pruna.

BRAULIO.

CRONICÓ DEL MES DE JUNIOL. (*)

Día 21.—Se repartiren, com cada día, unes 1200 raciones de la *Cuyna econòmica*.

Día 22.—El Sr. President de la benèfica associació de la *Creu rotja*, á Palma, conferenciá amb el Sr. Batle per veure de reorganizarla.—Bon pensament.

Día 23.—*La Ultima Hora* publicá uns datos sobre l' augment de població á Palma, (llegits, día 28 de Juny últim, per son autor D. E. Fajarnés, en sessió de la R. A. de Medicina y Cirugia) resultant que desde 1787 á 1887, la nostra capital ha aumentat en 26.441 habitants; figurantne en el censo oficial: 60.506, dit derrer any.

—Lo recaudat en la Secretaría de la Cámara del Bisbat de Mallorca, per la Suscrició nacional, pujava á 31.506'94. (*El Balear*.)

—A les vuit y mitja del matí arribá al moll de Palma lo Illm. Sr. Bisbe Campins, passant totes les Autoridats y comissions á bordo del vapor *Bellver* á saludarló. Desembarcá en *La Consigna*, y partí dret á la Sèu, acompanyat de molta, gent, ahont resá una estona devant l' altar major, y llavò en el Palau doná á besar s' anell á tothom qui hey pujá á complimentarló.

—Deyan els diaris de Palma que el vici dels jochs prohibits tornava gozar.

Día 24.—El decapvespre se fé la entrada solemne del Illm. Bisbe, per la Porta de Jesus, haventlo revestit amb sos ornaments pontificals, dins l' iglesia de Sta. Magdalena. Lo acompanyaren: l' Ajuntament en corporació, el Sr. Governador, dos diputats á Cort, el clero parroquial y comissions de les Acadèmias, y d' associacions religioses y de seglars. Els Srs. Generals prengueren redòs á sa tribuna de la Sala. El concurs del poble fou numerós, de-

(*) Diumenje passat mos emblanquinaren alguns fets històrichs que consignavem. Tot seguit que torném disfrutar de llicència per estampar lo que, sens perjudici de la Patria, ni ofensa de ningú creym, que es dever nostro publicar, en veritat y comentat, MALLORCA donará conte á sos lectors de tot lo succehit.

mostrant gran satisfacció y respectuosa simpatía per son nou Pastor. Se cantá el *Te-Deum* á la Sèu, entrada de fosca. Baix del presbiteri lo reberen comissions de la Diputació provincial y de l' Audiència. (Diuen que no anaren á la processó per motius d' etiqueta.)—Deu li don molts anys de vida pera pexir amb la doctrina de Cristo Jesus al nostro poble.

—Un soldat mallorquí dels destacats á devés ses *Illetes*, morí negat. (a. c. s.)

—Se tornaren encendre el faros de les costes y ports de les nostres illes, (*La Ultima Hora*) que havían estat apagats alguns días per disposició de la superior Autoridad militar.

Día 26.—El decapvespre l' Horticultor encarregat del *Vivero Provincial* de viña americana, explicá el procediment, per empeltár d' escudet, als viñatés que s' hi presentaren.

—Un ca de Terranova envestí y tirá en terra á una señora que passava, p' es Born, quedant copetjada.

¿Y ses Ordonances Municipals?..... Sens novedat.

Día 27.—A Palma se fé un simulacre de combat de defensa: Sortiren les tropas dels seus cortés, á les set y mitja, y ocupades ses noves trinxeras desde sa Dressana fins al corté de Cavallería, y les baterias de Sant Pere de Berard y del Príncipe, les passá revista lo Excm. señor Capitá general ab son estat major. S' acabá poch abans de les nou. (*La Correspondencia*.)

—A les onse del dematí *La Ultima Hora*; repartía son segon suplement publicant noticias telegráfiques relatives á les gestions que el Govern. Español havia emprés á fi de lograr la pau.

—El Papa, segons partes del dia anterior, trabayava ferm en vers de les Potencias europeas propositant s' única solució que crea práctica y convenient.

◇ F. ◇

RECLAMS

Els Banyes de sa Portella, que perillavan romandre sense banyistas, per mor de.... se veuen tot lo dia bèn servits. Noltros trobám que la Señora d' aquell establiment mereix una subvenció del Ram de Seguridat y Defensa pública, perque de nit y dia hey té gent que guayta mar endíns; y per poca fressa que vessin, tot d' una avisarian.

De modo que, llevat des porúchs; tothom va á prende banyes á sa Portella; y com els qui fugiren de ciutat no va sér per pò.... ja han tornat, ó tornan, ó tornarán á posar es cuyros en remuy; y si se torban no hey serán á temps, perque, (digan lo que vulgan) darrera s' estiu s' en vé s' hivern.—Servesca d' avís.

MALLORCA

REVISTA DOMINICAL BILINGUE

Este semanario tiene por objeto difundir lectura sana en forma amena y al alcance de todas las inteligencias.

Se reparte los sábados, y contiene ordinariamente cuatro páginas de texto; pero cuando los recursos lo permiten, publica números de á ocho páginas, suplementos ó aumenta la tirada y en este caso el exceso

Se distribuye gratuitamente

Se sufragan los gastos por medió de suscripciones desde

25 cénts. de peseta mensuales en adelante.

Por 25 cénts. se sirve semanalmente un ejemplar, por 50 cénts cinco, por una peseta diez, y así sucesivamente.

Por consiguiente, á prorrato entre cinco personas, sólo cuesta la suscripción

10 CÉNTS. DE PESETA AL MES

Imp. de las hijas de Colomar.